

İNGİLİZCE ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÜDÜLEME STRATEJİLERİNİ DEĞERLENDİRMELERİ¹

İzzet GÖRGEN*
Şevki KÖMÜR**
Sabahattin DENİZ***

ÖZET

Çalışmamızda, ikinci dil öğreniminde Yabancı dil öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerinin hangilerini ne derece önemli olarak değerlendirdikleri ve bu değerlendirmeye ilişkin görüşlerinin bazı faktörlere(sınıf düzeyi, mezun olunan okul, cinsiyet) göre değişip değişmediği araştırılmıştır. Araştırmaya Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi İngilizce Öğretmenliği Programına devam eden 179 öğrenci katılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, sınıf içi etkinliklerde güdüleme stratejilerinin kullanılmasının ikinci bir dilin öğrenilmesinde önemli olduğu vurgulanmaktadır. Hem erkek öğrenciler hemde kız öğrencilerin güdüleme stratejilerini önemsedikleri görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin sınıf düzeyleri ve mezun oldukları okul türlerine göre bazı güdüleme stratejilerinin kullanılmasını farklı derecede önemsedikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güdü, Güdüleme Stratejisi, Öğretmen Eğitimi, Öğrenme.

Pre-service English Teachers' Evaluation of the Motivational Strategies

ABSTRACT

The present study investigates how much importance the pre-service English teachers attach to the motivational strategies and whether their opinions about the importance of the strategies vary depending on some variables (grade level, the high school graduated, gender). The participants of the study are 179 pre-service English teachers studying in the ELT department of the Education Faculty at Muğla University. The findings of the study indicate that the use of the motivational strategies in classroom activities has important influence on learning a second language. It was found that both the male and female students find the motivational strategies important. Moreover, it was found that different levels of importance are attached to the use of the motivational strategies depending on the grade level and high school graduated.

Key Words: Motivation, Motivational Strategies, Teacher Education, Learning.

¹ Bu çalışma, 13-15 Haziran 2010 tarihleri arasında Balıkesir Üniversitesinde düzenlenen "1.Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi"nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

* Doç. Dr., Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.

** Yrd. Doç. Dr., Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü.

*** Yrd. Doç. Dr., Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.

GİRİŞ

Diğer uluslarla her alanda bilgi alış verişi yapabilmek için iletişim aracı olarak en az bir yabancı dili bilmek zorundayız. Hatta günümüzde birden çok dil öğrenme teşvik edilmektedir. Her Avrupa vatandaşının bir dil pasaportuna sahip olmasının amaçlandığı dikkate alındığında yabancı dil öğrenme ve öğretimi Milli Eğitim sisteminde önemini daha da artırmıştır (Demirel, 2005: 71)

Sınıf içi yapılan gözlemlerde bazı öğrencilerin İngilizceyi kolay ve yeterli biçimde öğrenirken aynı ortamda bulunan diğerleri yeterli başarıyı gösterememektedirler. Bazı öğrenciler öğretmenin verdiği ödevleri düzenli olarak yaparken, derse istekle katılırken, kendilerinden istenmediği halde çok farklı öğretim materyallerine ulaşırken diğerleri derse istemeyerek gelmekte ve derste farklı etkinlikleri tercih etmektedirler. Psikolog ve eğitimciler bu farklılıkları öğrencilerin güdülenme düzeylerine bağlamaktadırlar (Erden ve Akman, 2008:222).

Brown(2001:114), göre güdülenme, ulaşmaya çalıştığımız hedefleri ve bu hedeflere ulaşırken gösterdiğimiz çabanın oranını belirlemektedir. Diğer bir deyişle kişiyi belirli bir eylemi gerçekleştirmeye yönelten içsel dürtü, itici kuvvet, duygu veya arzudur. İngilizce öğrenme sürecini etkileyen değişkenlerden biri de güdül faktörlerdir. Dörnyei ve Otto (1998: 65), güdülenmenin İngilizce öğrenme sürecindeki dinamik yapısına dikkat çekmişlerdir. Dil öğrenme uzun zaman alan, süreklilik isteyen, zahmetli bir süreçtir. Bu nedenle güdülenmenin yabancı dil öğrenimimini başlattığı ve bu zor süreçte itici güç olduğu bir gerçektir. Öğretmenin gerek dil öğretim sürecindeki kontrolü gerekse öğrencinin gözünde model olması nedeniyle sınıfta uygulayabilecekleri bazı güdüleme stratejileri vardır. Güdüleme stratejileri, “öğrencilerin güdülenmeleri üzerinde olumlu ve uzun süreli etkiler yaratabilmek amacıyla uygulanan bilinçli öğretmen davranışlarıdır (Dörnyei,2001b:2). Öğrencilerin dil öğrenme sürecinde güdülenmelerini artırmada uygulanabilecek stratejiler şunlar olabilir: İngilizce öğretmenlerinin bazı güdülenme stratejileri aşağıdaki faktörlerle sınırlandırılmıştır. (Dörnyei, 2007:157-159).

1). Uygun öğretmen davranışları ile model olma: Öğretmen kişiliği ve bilgisi ile öğrencilerine rehberlik yapan bir liderdir. Öğrenciler derste öğretmenin her davranışını en ince ayrıntısı ile izler. Öğrenmeyi öğretmekten zevk alan bir öğretmeni fark eden öğrenciler öğrenmeye karşı daha istekli olurlar (Csikszentmihalyi, 1997: 33). **2). Öğrencilerin çabalarını fark etme:** Öğretmenin öğrencinin yaptığı her olumlu davranışta, gördüğünü destekleyen teşvik edici yardımlarda bulunması önemlidir. Öğretmen, sınıf içi etkileşimde öğrencinin öğrenme sürecine katılmasında ve öğrencinin kendisini iyi

hissetmesinde önemli bir güç kaynağı oluşturmaktadır. Dörnyei (2001b:37) göre öğretmenin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına karşı duyarlı olması, onları anlamaya çalışması ve onları dinlemesi öğrenciye verilen değer bir göstergesi olmaktadır. **3). Bireyin yabancı bir dili öğrenmede öz güvenini geliştirme:** Güdülenmede öz kavram(öz yeterlik, öz değer, öz güven) önemlidir. Başarısızlık duygusu bireyde özgüveni olumsuz etkiler. Ayrıca öğrencinin yabancı bir dili öğrenme sürecinde bilinçli olması, kullanacağı stratejiyi seçmesinde etkili olur ve başarısızlık durumunda uyguladığı stratejiyi gözden geçirmesine yardımcı olur. Olumlu geri bildirim verme öğrencinin derste yaptıkları olumlu katkıları fark ederek olumlu tepkiler vermektir (Dörnyei, 2001b:124). Bu durum öz güvenin artmasına yardımcı olur. **4). Hoş /Rahat bir sınıf ortamı oluşturma:** Bireyler kendilerine önem verilen ve değerli olduklarını destekleyen ortamlarda bulunmak isterler. Okul ortamları, bireysel farklılıkları önemseyen ve onları dikkate alarak öğrenme yaşantılar kazandıran etkinliklerle doludur. Sınıf içi etkileşim ise öğretme ve öğrenmenin gerçekleştirildiği ortamlardır. Gözlem yoluyla kazanılan birçok davranış öğrencinin duygusal öğrenmeler geliştirmesinde etkili olmaktadır. Sınıfta öğretmene ve arkadaşlarına karşı hata yapma kaygısı taşıyan öğrenci aktivite ve çalışmalara katılmaz. Bu anlayış dil öğrenmek isteyen öğrenciler üzerinde etkili olmakta ve öğrenme başarılarını geciktirmektedir (Brophy,1987: 40-42). **5). Aktiviteleri uygun bir şekilde uygulama:** Öğretmen bir etkinliği nasıl gerçekleştireceğini açıklamalı ve öğrencinin kafasındaki soruları çözmeye yardımcı olmalıdır. Çünkü aktivitenin uygulanış biçimi öğrencilerin güdülenmesini olumlu ya da olumsuz etkileyebilir. Brophy(1987: 43) göre öğrencinin aktiviteyi önemsemesi ve onu başaracağına inanması gerekir. **6).Öğrencileri hedef bilincini artırma:** Öğretmenin öğrenme sürecinde öğretimi etkin kılabilmesi öğrenciye neyi öğreteceği konusunda bilgi vermeyle başlar. Öğrenci öğrenme amacını bilmek ister. Öğrencinin hedeften haberdar olması, beklenen öğrenme ürünleri ile öğrencilerin ilgilerini bağdaştırmayı ve ilişkilendirmeyi kolaylaştırır (Senemoğlu, 2003:488). **7). Motive edici öğrenme aktiviteleri uygulama:** Sınıf içi etkileşim öğrenen bireyin dikkatini ve ilgisini sürekli tutmasına yardımcı olur. Dil öğrenen öğrencilerin en önemli şikayetleri sınıftaki etkinliklerin zor olması değil, sürekli aynı şeyleri yapmalarından sıkılmalarıdır (Yücel, 2003:73-74). Öğretmen dersi eğlenceli aktivitelerle zevkli hale getirebilir. Yeni öğretim teknolojileri ve materyal tasarımlarından yararlanabilir. **8). Öğrencilerin öğrenilen dilin değerlerinin farkında olmasını sağlama:** Öğrenilecek dilin kültürel değerlerinin ders içi etkinliklerde işlenmesi öğrenilen dile olan ilgiyi çoğaltacaktır. Ayrıca derste öğrenilen dilin kültürüne özgün materyallerin kullanılması öğrenilen dilin gelenek ve göreneklerinin tanınmasına, öğrenilen dile özgün yaşantıların kazanılmasına, duygusal öğrenmelerin oluşmasına yardım edecektir. Ayrıca farklı kültürlere ait

İngilizce Öğretmen Adaylarının Güdüleme Stratejilerini Değerlendirmeleri

dil bilmenin faydaları konusunda bilgi verilmesi, öğrencilerin güdülenmeleri üzerinde etkili olacaktır (Dörneyi, 2001a:31-32). **9). Grup uyumunu ve grubun normlarını geliştirme:** Sınıf içi kurallar grup normlarıyla belirlenir. Öğretmen dinamik bir sınıf oluşturmak istiyorsa birbirlerini destekleyen öğrenci grupları oluşturmalıdır. Uyum içerisinde çalışan, iyi ilişkiler kuran öğrenci grupları öğrenme sürecini daha zevkli kılar (Yücel, 2003:71-72). **10). Öğrenen (öğrenci) özerkliğini destekleme:** Sınıf içi öğrenmelerde öğretmenin yönlendirici bir rol üstlenir. Öğrencilerinin öğrenmeye istekli olmalarını sağlayıcı önlemler alır. Öğrenciye sınıf içi aktivitelere katılımında serbestlik tanınması onun öğrenme özerkliğini destekler (Dörneyi, 2001b:104-106)

Araştırmanın Amacı

Ülkemizde yabancı dil öğreniminde çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Öğrenciler İngilizceyi etkili ve yeterli bir şekilde öğrenemediğinden ihtiyaç duydukları anda başarıyla kullanamamaktadırlar. İngilizce derslerinde güdülenme eksikliği çeken, derse ilgisiz ve etkinliklere katılmada isteksiz öğrenciler bulunmaktadır. Bu öğrenciler için yabancı dil öğrenimi sıkıntılarla dolu bir süreçtir. Bu nedenle yabancı dil öğretmenlerinin ve program geliştirme uzmanlarının İngilizce öğrenme sürecinde hangi etkenlerin öğrencilerin güdülenmesinde etkili olduğunu bilmeleri önem taşımaktadır. Bu yönü ile güdülenmeyi artırıcı yabancı dil öğretim programları geliştirilmelidir ve uygun öğrenme – öğretme ortamları oluşturulmalıdır. Araştırmamızda, ikinci dil öğreniminde Yabancı dil öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerinin hangilerini ne derece önemli olarak değerlendirdikleri ve bu değerlendirmeye ilişkin görüşlerinin bazı faktörlere (cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olunan okul) göre değişip değişmediği araştırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme derecelerini belirlemeye yönelik görüşlerini saptamak amacıyla betimsel yöntem kullanılmıştır.

Problem: İngilizce öğretmen adaylarının ikinci dil öğreniminde kullanılan güdüleme stratejilerine ilişkin değerlendirmeleri nedir?

Alt problemler:

1. Öğretmen adayları yabancı dil öğreniminde kullanılan güdüleme stratejilerinden hangilerini ne derece önemsemektedirler?
2. Öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme düzeyleri;
 - a) Cinsiyete
 - b) Sınıf düzeyine

c) Mezun oldukları okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Muğla üniversitesi Eğitim Fakültesi yabancı diller eğitimi bölümü öğrencileri; Örneklem grubunu ise İngilizce öğretmenliği öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya 1., 2., 3 ve 4. sınıf düzeyinden 179 öğrenci katılmıştır.

Veri Toplama Aracı:

Araştırmada öğretmen adaylarına Dörneyi'nin (2001b), geliştirmiş olduğu "güdülemeyi etkileyen faktörler ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 10 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar uygun öğretmen davranışları (cronbach alfa=0.79), öğrencilerin çabalarının farkında olma (cronbach alfa=0.76), öğrencilerin öz güvenini artırma (cronbach alfa=0.78), hoş/rahat bir sınıf ortamı yaratma (cronbach alfa=0.75), aktiviteleri uygun bir şekilde uygulama (cronbach alfa=0.55), öğrencilerin hedef bilincini artırma, (cronbach alfa=0.69), motive edici öğrenme aktiviteleri uygulama (cronbach alfa=0.81), öğrencilerin öğrenilen dilin değerlerinin farkında olmasını sağlama (cronbach alfa=0.76), grup uyumunu ve grup normlarını geliştirme (cronbach alfa=0.73) ve öğrenen özerkliğinden (cronbach alfa=0.82) oluşmaktadır. Ölçek araştırmacılar tarafından ayrı ayrı çevirilmiştir. Daha sonra bu çeviriler İngilizce okutmanı olan bir uzman görüşüne sunulmuştur. Ayrıca eğitim bilimleri alan uzmanlarının incelenmesi sağlanmıştır. Ölçeğin son hali yabancı diller eğitimi bölümü öğrencilerinden seçilen 30 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmıştır. Ölçeğin iki yarım test güvenilirliği arasındaki korelasyon katsayısı 0.84 olarak bulunmuştur. Öğretmen adayları her bir stratejiyi "önemseme" dereceleri yönünden Hiç önemli değil(1), Önemli değil(2), Nötr(3), Önemli(4), Çok önemli(5) puan olarak değerlendirmişlerdir.

Verilerin Çözümlemesi

Veriler SPSS for Windows programında çözümlenmiştir. Veriler analiz edilirken aritmetik ortalama, standart sapma, Mann Whitney U testi, *Kruskal Wallis H-testi* kullanılmıştır. Değişkenlerin karşılaştırılmasında önce normal dağılıma uygunluk testi yapılmıştır. Bu amaçla dağılımın homojen olup olmadığı levne testi ile belirlenmiştir. Levene testi sonucunda, dağılımın homojen olmadığı bulunmuştur. Bu nedenle parametrik olmayan testler uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak 0,05 seçilmiştir

BULGULAR

1.Alt probleme ilişkin bulgular:

Araştırmanın birinci alt problemi “ Öğretmen adayları yabancı dil öğreniminde kullanılan güdüleme stratejilerinden hangilerini ne derece önemsemektedirler?” olarak belirtilmiştir. Birinci alt probleme ilişkin veriler tablo -1 de sunulmuştur.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Dil Öğreniminde Kullanılan Güdüleme Stratejilerini Önemseme Dereceleri

Alt Boyutlar	Ölçek boyut maddesi	\bar{X}	S
1.Uygun öğretmen davranışları	2,17,23,40,46	4.64	0.43
2.Öğrencilerin çabalarının farkında olma	8,15,42,47	4.48	0.92
3.Öğrencilerin öz güvenini artırma	11,28,33,34,36	4.42	0.80
4.Hoş/rahat bir sınıf ortamı yaratma	1,21,30,41	4.55	0.40
5.Aktiviteleri uygun bir şekilde uygulama	6, 25	4.59	0.54
6.Öğrencilerin hedef bilincini artırma	10,20,26,31	4.29	0.54
7. Motive edici öğrenme aktiviteleri uygulama	12,13,18,27,43,45	4.50	0.41
8.Öğrencilerin öğrenilen dilin değerlerinin farkında olmasını sağlama	4,7,9,19,32,38,39	4.22	0.55
9.Grup uyumunu ve grup normlarını geliştirme	3,5,16,35,44	4.27	0.43
10. Öğrenen özerkliğini sağlama	14,22,24,29,37,48	4.39	0.47

Öğretmen adayları güdüleme stratejilerindeki her bir boyutun dil öğrenmede çok önemli olduğunu belirtmektedirler. Uygun öğretmen davranışı ($\bar{X}=4,64$, $S=0,43$), Öğrencilerin çabalarının farkında olma ($\bar{X}=4,48$, $S=0,92$), Öğrencilerin öz güvenini artırma ($\bar{X}=4,42$, $S=0,80$), Hoş/rahat bir sınıf ortamı yaratma ($\bar{X}=4,55$, $S=0,40$), Aktiviteleri uygun bir şekilde uygulama ($\bar{X}=4,59$, $S=0,40$), Öğrencilerin hedef bilincini artırma ($\bar{X}=4,29$, $S=0,54$), Motive edici öğrenme aktiviteleri uygulama ($\bar{X}=4,50$, $S=0,41$), Öğrencilerin öğrenilen dilin değerlerinin farkında olmasını sağlama ($\bar{X}=4,22$, $S=0,55$), Grup uyumunu ve grup normlarını geliştirme ($\bar{X}=4,27$, $S=0,43$), Öğrenen özerkliğini sağlama ($\bar{X}=4,39$, $S=0,47$) güdüleme stratejilerinin 2. bir dili öğrenmede çok önemli olduğunu belirtmektedirler.

2-İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme düzeyleri; Cinsiyete, Sınıf düzeyine, Mezun oldukları okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme düzeylerinin Cinsiyete göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U- testi sonuçları tablo 2 de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Güdüleme Stratejilerini Önemseme Dereceleri İle Cinsiyet Arasındaki Farklılığa Yönelik Mann Whitney U- Testi Sonuçları

Ölçek maddeleri	Cinsiyet	n	Sıra	Sıra	U	p
			Ortalaması	Toplamı		
3. Öğrencilerin birbirlerini daha iyi tanımalarına yardımcı olurum	Kız	42	83,55	3509,00	2,606	0,04
	Erkek	137	91,98	12601,00		
6. Öğrencilere aktiviteleri yapmalarına yardımcı olacak talimatları açık ve net şekilde veririm	Kız	42	84,96	3568,50	2,666	0,03
	Erkek	137	91,54	12541,50		
9. Öğrencilere İngilizce öğrenmenin yararlarını belirtirim	Kız	42	82,39	3460,50	2,558	0,02
	Erkek	137	92,33	12649,50		
12. Farklı, ilgi çekici konuları aktivitelerin içeriğine dahil ederim	Kız	42	84,01	3528,50	2,626	0,00
	Erkek	137	91,84	12581,50		
13. Öğrencileri yeterli oranda zorlayacak aktiviteler uygulam	Kız	42	80,89	3397,50	2,494	0,03
	Erkek	137	92,79	12712,50		
14. Öğrencilerin İngilizce öğrenmeye kendilerini motive etmelerini sağlayacak stratejileri öğretirim	Kız	42	81,86	3438,00	2,535	0,00
	Erkek	137	92,50	12672,00		
46. Öğrencilerin çaba ve başarılarını fark ederim	Kız	42	82,93	3483,00	2,580	0,02
	Erkek	137	91,98	12627,00		

Erkek öğrencilerin, “Öğrencilerin birbirlerini daha iyi tanımalarına yardımcı olurum, öğrencilere aktiviteleri yapmalarına yardımcı olacak

İngilizce Öğretmen Adaylarının Güdüleme Stratejilerini Değerlendirmeleri

talimatları açık ve net şekilde veririm, öğrenciler İngilizce öğrenmenin yararlarını belirtirim, Farklı, ilgi çekici konuları aktivitelerin içeriğine dahil ederim, öğrencilere yeterli oranda zorlayacak aktiviteler uygulayım, öğrencilerin İngilizce öğrenmeye kendilerini motive etmelerini sağlayacak stratejileri öğretirim, öğrencilerin çaba ve başarılarını fark ederim” stratejilerini önemseme dereceleri sıra ortalamalarına bakıldığında kızlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak önem dereceleri arasındaki farklılık “önemsiz ya da az önemli” kategorilerinde değil “ çok önemsiyorum ve önemsiyorum “ kategorileri arasındadır. Erkek öğrenciler belirtilen stratejileri çok önemsediklerini vurgulamışlardır.

Araştırmanın 2. Alt probleminin diğer bir boyutu ise ; “Öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme düzeyleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme derecelerinin sınıf düzeyine göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla yapılan *Kruskal Wallis H-testi* testi sonuçları tablo 3 de sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmen adaylarının Güdüleme stratejilerini önemseme dereceleri ile sınıf Düzeyleri ilişkisinin *Kruskal Wallis H-testi* sonuçları

Madde	Sınıf	n	Sıra Ortalama	Sd	X ²	p	Anlam Farkı
29. Ne zaman ve nasıl değerlendirileceklerine dair öğrencilere tercih hakkı tanırım	1.	39	72,26				
	2.	54	91,48	3	12,333	0,00	12,3,4
	3.	37	96,86				
	4.	49	97,3				

Tablo -3 de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme dereceleri sadece “Ne zaman ve nasıl değerlendirileceklerine dair öğrencilere tercih hakkı tanırım” stratejisine ilişkin olarak, sınıf düzeylerine göre farklılaşmaktadır [$X^2 (3)= 12.333, P<0.05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen adaylarının “Ne zaman ve nasıl değerlendirileceklerine dair öğrencilere tercih hakkı tanırım” stratejisini önemseme dereceleri 4. Sınıfta en yüksek 1. Sınıfta ise en düşük olduğu görülmektedir. Sıra ortalamaları ve ikili karşılaştırma testi sonucuna göre sınıf düzeyleri ilerledikçe öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme sürecinde öğretmenin kendilerine kararlara katılma özerkliği vermesi stratejisini önemseme dereceleri artmaktadır.

Araştırmanın 2. Alt probleminin diğer bir boyutu ise ; “Öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme düzeyleri okul türlerine göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme derecelerinin okul türlerine göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla yapılan *Kruskal Wallis H-testi* testi sonuçları tablo 4 de sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Güdüleme Stratejilerini Önemseme Dereceleri İle Okul Türleri İlişkisinin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Maddeler	Okul Türü	n	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
6.Öğrencilere aktiviteleri yapmalarına yardımcı olacak talimatları açık ve net şekilde veririm	1- Anadolu Lisesi 2-Ana. Ögt. L. 3-Genel Lise 4- Süper Lise	57 23 29 70	94 93,50 81,14 90	3	10,783	0,01	3-1
10.Öğrencilerin dil öğrenme sürecinde kendilerine hedef saptamaları için teşvik ederim	1- Anadolu Lisesi 2-Ana. Ögt. L. 3- Genel Lise 4- Süper Lise	57 23 29 70	95 92,67 74,59 91	3	15,847	0,00	3-1 3-2
11.Öğrencilerin seviyelerini aşmayan yapabilecekleri güçlükte aktiviteler uygulam	1- Anadolu Lisesi 2-Ana. Ögt. L. 3- Genel Lise 4- Süper Lise	57 23 29 70	92 97,00 75,40 91	3	13,514	0,00	3-1 3-2 3-4
12. Farklı, ilgi çekici konuları aktivitelerin içeriğine dahil ederim	1- Anadolu Lisesi 2-Ana. Ögt. L. 3- Genel Lise 4- Süper Lise	57 23 29 70	91 88,54 83,26 92	3	8,481	0,03	3-4
31. Sınıfın hedeflerini duvar panosunda sergiler, bu hedeflerin belirli aralıklarla gözden geçirilmesini sağlarım	1- Anadolu Lisesi 2-Ana. Ögt. L. 3- Genel Lise 4- Süper Lise	57 23 29 70	90 100,54 109,24 79	3	11,985	0,00	4-1 4-2 4-3

İngilizce Öğretmen Adaylarının GÜdüleme Stratejilerini Değerlendirmeleri

Elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme derecelerinin okul türlerine göre 6., 10., 11., 12. ve 31. Maddelerde anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Öğretmen adayları “öğrencilere aktiviteleri yapmalarına yardımcı olacak talimatları açık ve net şekilde veririm” [$X^2(3) = 10.783, P < 0.05$], “Öğrencilerin dil öğrenme sürecinde kendilerine hedef saptamaları için teşvik ederim” [$X^2(3) = 15.847, P < 0.05$], “Öğrencilerin seviyelerini aşmayan yapabilecekleri güçlükte aktiviteler uygulamam” [$X^2(3) = 13.514, P < 0.05$], “Farklı, ilgi çekici konuları aktivitelerin içeriğine dahil ederim” [$X^2(3) = 8.481, P < 0.05$], “Sınıfın hedeflerini duvar panosunda sergiler, bu hedeflerin belirli aralıklarla gözden geçirilmesini sağlarım” güdüleme stratejilerini mezun oldukları okul türlerine göre farklı algılamaktalar [$X^2(3) = 11.985, P < 0.05$].

TARTIŞMA

Öğretmen adayları yabancı dil öğreniminde kullanılan güdüleme stratejilerinin tamamını önemli ve çok önemli bularak 2. dil öğrenmede öğretmenlerden gelen güdüleme stratejilerini önemsediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç da göstermektedir ki, öğretmenlerin kullandıkları güdüleme stratejileri öğrencilerin güdülenmeleri üzerinde olumlu ve etkili sonuçlar yaratabilmektedir. Ayrıca, hem erkek hem de kız öğrenciler farklı derecede olsa bile güdülenme stratejilerini olumlu yönde önemsediklerini belirtmektedirler. Öğretmenler sadece stratejileri uygulamakla kalmamalı genel tutum ve davranışları ile de örnek olarak, tutarlı bir model olabilmelidirler. Tok (2007:197) öğretmen adayları üzerinde yaptığı araştırmada, dil öğrenme stratejilerinin yabancı dil öğrenimini kolaylaştırdığı ve dolayısıyla, dil öğrenenlerin, öğrenme sürecinde dil öğrenme stratejilerini sıklıkla kullandıklarını belirtmektedir. Trang ve Baldauf(2007:70-105) üniversite öğrencilerinin dil öğrenmede %88 oranında güdülenme düşüklüğü yaşadıklarını belirtmişlerdir. Nedenlerini ise %36 düzeyinde içsel nedenlere bağlı(2. Dilin öğrenilmesine yönelik olumsuz tutumlar, başarısızlıklar, öz değer eksikliği); %64 düzeyinde dışsal nedenlere bağlı (öğretmen davranışları, öğretim metodları, değerlendirme, sınıf atmosferi 2. dili kullanma fırsatı, seçilen ders malzemesi) durumlarla ilişkilendirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının güdüleme stratejilerini önemseme dereceleri sadece “Ne zaman ve nasıl değerlendirileceklerine dair öğrencilere tercih hakkı tanırım” stratejisine ilişkin olarak, sınıf düzeylerine göre farklılaşmaktadır. Bu stratejiyi önemseme dereceleri 4. Sınıfta en yüksek 1. Sınıfta ise en düşük olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının sınıf düzeyi ilerledikçe öğrenme – öğretim süreçlerindeki etkinliklerin türü ve düzeyi zenginleştiğçe, değerlendirme yolları ve biçimleri tanındıkça değerlendirme işlemlerinin

zamanı ve nasıl yapılacağı konusunda daha çok bilinçlenmektedirler. Bu bilinçlilik düzeyinin sonucu olarak ilgili stratejiyi önemseme dereceside artmaktadır. Öğretmenin öğrencilere tercih hakkı tanınması onların öz güven duygusunu artırmaktadır. Bu duygusu öğrenmede güdülemeyi sağlayan en önemli etkenlerden birisidir. Öz güvenin öğrencilerin derse katılımlarını büyük oranda artırdığı ve onların bireysel gelişim çabaları üzerinde olumlu etkiler yarattığı görülmektedir (Turanlı, 2007: 58-71).

Öğretmen adaylarının bazı güdüleme stratejilerini önemseme dereceleri mezun oldukları okul türüne göre de değişmektedir. “Öğrencilere aktiviteleri yapmalarına yardımcı olacak talimatları açık ve net şekilde veririm” stratejisini Anadolu lisesinden mezun olan öğretmen adayları genel lise mezunlarına göre daha çok önemsemektedirler. “Öğrencilerin dil öğrenme sürecinde kendilerine hedef saptamaları için teşvik ederim” stratejisini Anadolu lisesi ve Anadolu öğretmen lisesinden mezun olan öğretmen adayları genel lise mezunlarına göre daha çok önemsemektedirler. “Öğrencilerin seviyelerini aşmayan yapabilecekleri güçlükte aktiviteler uygulamam” stratejisini Anadolu lisesi, Anadolu öğretmen lisesi ve süper liselerden mezun olan öğretmen adayları genel lise mezunlarına göre daha çok önemsemektedirler. “Farklı, ilgi çekici konuları aktivitelerin içeriğine dahil ederim” stratejisini süper liseden mezun olan öğretmen adayları genel lise mezunlarına göre daha çok önemsemektedirler. “Sınıfın hedeflerini duvar panosunda sergiler, bu hedeflerin belirli aralıklarla gözden geçirilmesini sağlarım” stratejisini Anadolu lisesi, Anadolu öğretmen lisesi ve genel liseden mezun olan öğretmen adayları süper liseden mezunlarına göre daha çok önemsemektedirler.

Bu duruma göre liselerde görev yapan öğretmenlerin, güdüleme stratejilerine yönelik tutumları ve güdüleme stratejilerini uygulamalarına ilişkin bireysel farklılıklarını, öğrenme-öğretme sürecine yansıtarak öğrencilerin görüşlerini etkiledikleri görülmektedir. Bernaus ve Gardner (2008:398-399) göre, yabancı bir dilin öğrenilmesinde ve başarılı olunmasında bireysel farklılıkların, öğrenme durumlarına yönelik tutumların etkili olduğu belirtilmektedir. Öğretmen adayları geçmiş eğitim yaşantılarını dikkate alırken öğretmenlerinin bu yöndeki davranışlarından etkilenmiş olduğu söylenebilir.

ÖNERİLER

- Öğretmenler bilinçli olarak güdüleme stratejilerini öğrenme- öğretme sürecinde kullanmaya önem göstermelidirler.
- Öğretmenler öğrencilerin, hedef dile ve dilin ait olduğu kültüre yönelik yargıların ve olumlu tutumların oluşmasına yardım etmelidirler.
- Öğrencileri dil öğrenme sürecinde kendilerine hedef saptamaları için teşvik etmelidirler.

İngilizce Öğretmen Adaylarının GÜdüleme Stratejilerini Değerlendirmeleri

- Sınıfta öğrencilerin seviyelerini aşmayan, yapabilecekleri güçlükte aktiviteler uygulanmalıdır.
- Öğrencilere aktiviteleri yapmalarına yardımcı olacak talimatlar açık ve net şekilde verilmelidir.
- Öğrencilere ne zaman ve nasıl değerlendirileceklerine dair kararlara katılım hakkı tanınmalıdır.
- Yabancı dil öğretmen yetiştirme sistemindeki Öğretim elemanları güdüleme stratejilerini sadece kuramsal boyutta tartışmakla kalmayıp, kendi öğretim uygulamalarına da yansıtarak kullanması önemsenmelidir.

KAYNAKÇA

- Bernaus, M. & Gardner, R.C. (2008). Teacher Motivation Strategies, Student Perceptions, Student Motivation, and English Achievement. *The Modern Language Journal*, 92,387-401.
- Burden, R.L. (1997). Research in the real world: an evaluation model for use by applied educational psychologists. *Educational Psychology in Practice*, 13(1), 13-20.
- Brophy, J.E.(1987).Synthesis of research on strategies for motivating students to learn. *Educational Leadership*, 45, 40-48.
- Brown, H. D. (2001). Principles of language learning and teaching. New York: Addison, Wesley Longman.
- Cheng, H.Fu. & Dörnyei,Z.(2007). The use of motivational strategies in language instruction: The case of EFL teaching in Taiwan. *Innovation in Language Learning and Teaching*,vol.1,no-1.pp.153-174.
- Csikszentmihalyi, M. (1997). Finding flow: the psychology of engagement with everyday life. New York: Basic Books.
- Demirel, Ö.(2005). Avrupa Konseyi Dil Projesi ve Türkiye Uygulaması. *Milli Eğitim Dergisi*.33(167),71-82
- Dörnyei, Z., & Otto, I. (1998). Motivation in action: a process model of L2 motivation. *Working Papers in Applied Linguistics*, 4, 43-69.
- Dörnyei, Z., & Csizer, K. (1998). Ten commandments for motivating language learners: results of an empirical study. *Language Teaching Research*, 2(3), 203-229.
- Dörnyei, Z. (2001a). Teaching and researching motivation. Harlow: Pearson Education Limited.
- Dörnyei, Z. (2001b). Motivational strategies in the language classroom. UK: Cambridge: Cambridge University Press.

İzzet GÖRGEN-Şevki KÖMÜR-Sabahattin DENİZ

- Erden, M. ve Akman, Y.(2008). Eğitim Psikolojisi, Ankara: Arkadaş Yayın evi.
- Senemoğlu, N. (2003). Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Ankara: Gazi Kitap evi.
- Turanlı, A.S. (2007). İngilizce öğrencilerinin katılımını etkileyen etmenler ve etki düzeyleri (öğrenci algıları), Milli Eğitim Dergisi, 176, 58-71.
- Tok, H. (2007). Öğretmen adaylarının kullandıkları yabancı dil öğrenme stratejileri, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları,5(3),191-197.
- Trang,T.T.T & Baldauf , R.B.(2007). Understanding resistance to English language learning: The case of Vietnamese students. The Journal of Asia TEFL,4(1),70-105.
- Yücel, H. (2003). Teachers' perceptions of motivational strategy use and the motivational characteristics of tasks. Unpublished MA thesis, Bilkent University, Ankara.ss:71-74.

İngilizce Öğretmen Adaylarının Güdüleme Stratejilerini Değerlendirmeleri